

فصلنامه علمی برنامه‌ریزی منطقه‌ای

سال ۱۰، شماره پیاپی ۳۷، بهار ۱۳۹۹

شاپای چاپی: ۶۷۳۵-۲۲۵۱ - شاپای الکترونیکی: ۷۰۵۱-۲۴۲۳

<http://jzpm.miau.ac.ir>

مقاله پژوهشی

تحلیلی بر قاچاق کالا و عوامل مؤثر بر آن در روستاهای شهرستان مرزی سراوان

حجت‌اله شرفی؛ استادیار بخش جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، دانشگاه شهید باهنر کرمان، کرمان، ایران

علی شکور: استاد گروه جغرافیای انسانی، واحد مرودشت، دانشگاه آزاد اسلامی، مرودشت، ایران

یاسمین درازهی: کارشناسی ارشد برنامه‌ریزی آمایش سرزمین، دانشگاه شهید باهنر کرمان، کرمان، ایران

پذیرش: ۱۳۹۸/۱۰/۵

صص ۶۳-۷۶

دریافت: ۱۳۹۸/۷/۲۰

چکیده

قاچاق کالا، یکی از مؤلفه‌های مهم فساد اقتصادی است، قاچاق پدیده شوم و مخربی است که اصولاً کالاهای قاچاق از مناطق مرزی وارد و سپس در تمام کشور توزیع می‌شود. مرز یا سرحد به خط فاصل میان دو کشور گفته می‌شود، لذا مرزها از این لحاظ دارای اهمیت بسیار زیادی هستند. یکی از مهم‌ترین تأثیرات اقتصادی شهرستان‌های مرزی وجود پدیده قاچاق است که به طرق مختلف در این شهرستان‌ها جریان دارد، به همین منظور هدف تحقیق حاضر تحلیلی بر قاچاق کالا و عوامل مؤثر بر آن در روستاهای شهرستان مرزی سراوان می‌باشد. با توجه به هدف فرضیه تحقیق این‌گونه بیان شده‌است: به نظر می‌رسد ساختارهای شکننده اقتصادی، مهم‌ترین عامل قاچاق کالا در روستاهای شهرستان مرزی سراوان می‌باشد. روش‌شناسی تحقیق، توصیفی-تحلیلی و بر مبنای شیوه پیمایش بوده است و همچنین تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از نرم‌افزار SPSS (آزمون T تک نمونه‌ای و رگرسیون چندمتغیره) صورت گرفته است. نتایج حاصل از آزمون T تک نمونه‌ای نشان می‌دهد که نواحی روستایی مورد مطالعه شهرستان مرزی سراوان از وضعیت بسیار نامناسب ساختارهای توسعه اقتصادی، اجتماعی، امنیتی و زیست‌محیطی برخوردارند. همچنین نتایج حاصل از رگرسیون چندمتغیره نشان می‌دهد که شاخص اقتصادی، با بتای ۰/۴۱۳ بیشترین تأثیر را بر قاچاق کالا در روستاهای شهرستان مرزی سراوان دارد و متغیر امنیتی با بتای ۰/۳۸۰ در رتبه دوم و شاخص اجتماعی، با بتای ۰/۳۴۴ در رتبه سوم قرار گرفته است و همچنین متغیر زیست‌محیطی با بتای ۰/۲۶۳ با قرارگیری در رتبه آخر، کمترین تأثیر را بر قاچاق کالا در روستاهای شهرستان مرزی سراوان داشته است.

واژه‌های کلیدی: قاچاق کالا، اقتصاد مرزی، روستا، مرز، شهرستان سراوان.

مقدمه:

مهم‌ترین چالش فراروی امنیت در مناطق مرزی کشور، بیکاری و نارضایتی از فعالیت‌های اقتصادی است (Anabstani and Namdarm, 2016: 1). لازمه توسعه اقتصادی کشورها، امنیت اقتصادی است. قاچاق کالا، امنیت اقتصادی یک کشور را به خطر می‌اندازد و از جمله پدیده‌های پیچیده اقتصادی و اجتماعی است که به نوعی از آن به عنوان اقتصاد پنهان یاد می‌شود و عبارت است از آنچه ورود آن به کشور و یا معامله آن از طرف دولت ممنوع باشد (Mohmadyan & Afrashteh, 2015: 1). یکی از ویژگی‌های اقتصاد سالم، فقدان یا سطح پائین قاچاق در آن می‌باشد (Friebel & Gurive, 2006). و اطلاع از روند قاچاق کالا برای سیاست‌گذاران بسیار حائز اهمیت است، زیرا رشد قاچاق کالا عواقب نامطلوبی بر عملکرد اقتصاد کلان و بخش مالی دارد (Arsalan Bad, et al, 2014: 1). قاچاق کالا به عنوان یک پدیده شوم اجتماعی و یکی از مؤلفه‌های مهم فساد اقتصادی است (kohnahposhi & Anabstani, 2011, 2). قاچاق کالا به نظام اطلاعات اقتصادی کشورها آسیب می‌رساند و امکان برنامه‌ریزی برای رشد بلندمدت را از بین می‌برد (Golizadeh, et al, 2010: 110). پدیده قاچاق کالا با اهداف مختلف در طول تاریخ در فضاهای بین سکونتگاهی وجود داشته است. به عنوان نمونه سابقه قاچاق در انگلستان به ۱۲۷۵ میلادی برمی‌گردد که دولت عوارضی را بر پشم و پوست‌های صادراتی در بنادر این کشور وضع کرد (Hipper, 2003: 5). ناامنی، قاچاق کالا، مشکلات اقتصادی و نقش مؤثر مرزنشینان در کنترل بحران‌های مرزی از مهم‌ترین دلایل اهمیت مناطق مرزی است. برای تحقق توسعه پایدار ضرورت دارد تا مناطق مرزی، دورافتاده و محروم در سطح ملی از نظر برنامه‌های توسعه‌ای به حقوق توسعه‌یافتگی خویش دست یابند (Zahari, et al, 2019: 106). لذا قاچاق در انواع گوناگون آن دارای سابقه تاریخی است؛ اما رشد و گسترش آمارهای قاچاق کالا در سطح جهان موجب گردید تا مباحث نظری مرتبط با این پدیده نیز از سوی صاحب‌نظران و متخصصان ارائه گردد، از این رو قاچاق را یک پدیده کاملاً اقتصادی و در حیطه مطالعه این علم می‌دانند (Romina, 2014: 3). سرزمین پهناور ایران با مساحتی بیش از یک میلیون و ششصد هزار مربع در حدود ۸۷۳۱ کیلومتر مرز مشترک آبی-خاکی با همسایه‌های خود دارد و شرایط محیطی طبیعی در هر قسمت از نوار مرزی خاص بوده و مغایر با مناطق مرزی دیگر است. از نگاه قومی نیز قومیت‌های مختلفی از بلوچ و عرب تا کرد و ترک و ترکمن که بیشتر پیرو مذهب تسنن هستند و تمایز مذهبی با اکثریت مردمان کشور دارند، مشهود است. شرایط یادشده جامعه‌ی مرزنشین را با انبوهی از مشکلات دست‌به‌گریبان ساخته است. فقر و محرومیت تقریباً در تمامی نواحی مرزی عمومیت دارد. دورافتادگی و انزوای جغرافیایی، ارتباط با مرکز کشور را تضعیف ساخته و در مقابل با آن سوی مرز تقویت نموده است. رشد جمعیتی سکونتگاه‌ها بالا بوده و خشکی طبیعی، تنگناهای معیشتی و بیکاری پدید آورده است، لذا بخشی از جمعیت مرزنشین در تلاش برای زنده ماندن و به‌منظور امرارمعاش در شرایط یادشده، به مهاجرت دست‌زده یا به فعالیت‌های غیرقانونی و قاچاق روی آورده‌اند (Atar, 2012: 2). مسئله قاچاق در کشور ما علاوه بر آثار سوء اقتصادی به عنوان یک چالش اقتصادی و اجتماعی در حوزه‌های منطقه‌ای، ملی و بین‌المللی حائز اهمیت است؛ به‌طوری‌که رواج قاچاق و تأثیر سوء آن به عنوان عامل بازدارنده توسعه موجب اختلال در اعمال و اجرای برنامه‌های اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی دولت شده و در نهایت باعث کاهش رشد و رکود اقتصادی و از بین رفتن امنیت اجتماعی نیز می‌شود و همچنین موضوع قاچاق کالا و گستردگی آن در استان‌هایی که مرز مشترک با کشور همسایه دارند، به‌گونه‌ای است که بخش وسیعی از توان نیروی انتظامی صرف مبارزه با قاچاق کالا و همچنین توقیف آن‌ها می‌گردد (Amirpour, 2012: 2). همچنین قاچاق کالا به عنوان فعالیتی غیررسمی در کیفیت زندگی روستاهای مرزی کشور که به دلیل حاشیه‌ای بودن در نظام برنامه‌ریزی مرکز پیرامون در رنج و فشار هستند؛ جایگاه ویژه‌ای دارد و روستاهای مرزی که به دلیل ضعف ساختارهای اقتصادی، وابستگی بسیاری به قاچاق کالا دارند (Amanpour et al: 1). شهرستان سراوان از مناطق مرزی حساس و راهبردی کشور به شمار می‌رود که دارای طبیعت منزوی و غیرحاصلخیز می‌باشد که پیوسته به دلیل فقدان رفاه و نبود انگیزه‌های لازم برای زندگی، نرخ بالای بیکاری در این شهرستان، عدم وجود واحدهای صنعتی و خشکسالی طولانی‌مدت دارای اقتصاد بسیار ضعیفی است. همچنین با توجه به موقعیت جغرافیایی آن دارای ۳۸۴ کیلومتر مرز مشترک با پاکستان باعث شده که اقتصاد این شهرستان به‌طور مستقیم و غیرمستقیم تحت‌تأثیر قاچاق کالا باشد. با توجه به اینکه شهرستان سراوان از اهمیت بخصوصی در مناطق مرزی کشور برخوردار است، پژوهش حاضر به دنبال بسوالات مهم‌ترین عامل مؤثر بر قاچاق کالا در شهرستان مرزی سراوان کدامند؟

مبانی نظری و پیشینه پژوهش:

تبادل و داد و ستد کالا در بین ممالک مختلف از گذشته‌های دور وجود داشته است. با پیشرفت زمان و ایجاد تنوع در تولیدات و تحکیم مرزهای بین کشورها، مسئله مالیات بر کالاهای ورودی مطرح گشت. شاید از همان زمان‌ها افراد سودجویی بودند که برای گریز از مالیات

به روش‌های غیرقانونی متاع و کالای خویش را وارد می‌کردند. امروزه تحولات عظیم حمل‌ونقل و ارتباطات به این پدیده کمک شایان توجهی کرده است. معضل قاچاق کالا نه فقط سیستم اقتصادی یک کشور را متأثر می‌سازد و گاه ضربات سنگینی به آن وارد می‌آورد؛ بلکه تأثیرات فراوانی بر پیکره فرهنگی - اجتماعی یک جامعه دارد. افزایش بیکاری و مشکلات ناشی از آن، تغییرات الگوی مصرف و حتی در برخی موارد سیستم ارزشی اجتماع از مواردی است که می‌توان به‌وضوح تأثیر این پدیده را بر آن‌ها مشاهده کرد (*kohneposhi*) (2: *Jalalyan, 2013* and کلمه قاچاق از کلمه ترکی "قاچماق" مشتق شده و به معنای ربوده یا برده است. در لغتنامه دهخدا این کلمه "آنچه ورود آن به کشور و یا معامله آن از طرف دولت ممنوع است" معنا شده است (18: 28: *Dictionry Dekhoda, virsion*). برخی دیگر از نویسندگان آن را به معنای "کاری برخلاف قانون که پنهانی انجام شود یا متاعی که معامله یا ورود آن به کشور ممنوع است" دانسته‌اند (2607: 1992: *Moein*). برخی دیگر قاچاق را ورود مخفی کالاها در نظر می‌گیرند (2001: *Deflem and Henry - Turner*). (26). و عده‌ای نیز قاچاق را فرار از پرداخت مالیات‌ها به‌وسیله‌ی فریب کنترل‌های مرزی تعریف کرده‌اند (26: 2003: *Merriman*). طبق تعریف سازمان جهانی گمرک "قاچاق تخلف گمرکی است شامل جابه‌جایی کالا در طول مرز گمرکی به روش مخفیانه و به‌منظور فرار از نظارت گمرکی" از مجموع قوانین و مقررات مربوطه چنین استنباط می‌شود که قاچاق عبارت است از فرار دادن مال - خواه آن مال مربوط به درآمد دولت باشد - و یا ورود و خروج، تولید و نقل‌وانتقال و خریدوفروش آن که طبق قوانین و مقررات مربوط، ممنوع و غیرمجاز گردیده باشد (150: 2003: *Nori*). در شرایط فعلی تعریف قاچاق صرفاً ناظر به مبادی ورودی و خروجی و مرزهای جغرافیایی نمی‌گردد، بلکه نگهداری، حمل و توزیع کالای فاقد مجوز قانونی در داخل کشور نیز قاچاق محسوب می‌شود. یکی از مشخصات اقتصاد سالم، فقدان یا سطح پائین قاچاق در آن می‌باشد (315: 2010: *Filippa*). علل و زمینه‌های شکل‌گیری قاچاق کالا متعدد و گوناگون است. بوهن (2008) معتقد است که با توجه به محدودیت‌هایی همچون: رشوه‌گیری و فساد مقامات دولتی، خلع‌های قانونی، تعرفه‌های بالا و بیکاری زیاد و سطح پایین خدمات و امکانات، مرزنشینان به قاچاق کالا به عنوان راهکاری مطمئن جهت کسب درآمد و گذران معیشت روی می‌آورند (28: 2008: *Buehn*). برخی از محققان دو مجموعه از عوامل را در پیدایش و گسترش پدیده‌ی قاچاق (اقتصاد سیاه) مهم و مؤثر می‌دانند، یکی محدودیت‌های رسمی اقتصادی و دیگری ویژگی‌های محیط اقتصادی. از میان دلایل ذکر شده برای بروز قاچاق در جامعه می‌توان به این موارد اشاره کرد: ناهمسازی قیمت در داخل و خارج کشور، وجود تقاضا در داخل، وجود تبلیغات گسترده، خلاءهای اقتصادی، سطح پایین بودن قیمت، کالاهای قاچاق در مقایسه با محصولات داخلی، ضعف صنعت و تولید داخل، وجود مرزهای طولانی، بیکاری جوانان در شهرها و روستاهای مرزی، سودآور بودن قاچاق کالا، پایین بودن سطح امنیت اقتصادی، فساد اداری، ضعف قوانین و مقررات مبارزه با قاچاق، ضعف بخش خصوصی و دولتی بودن اقتصاد، محرومیت استان‌ها و شهرهای مرزی (*kohneposhi and Jalalyan*) (7: 2012). در دسته‌بندی کلی عوامل به وجود آورنده‌ی قاچاق، سه دسته عوامل اقتصادی، سیاسی و فرهنگی - اجتماعی قابل ذکر است. شواهد تجربی، حکایت از آن دارد که هر چه درجه‌ی توسعه‌یافتگی کشوری بیشتر باشد، اندازه نسبی اقتصاد سیاه آن کشور، کاهش می‌یابد (637: 2005: *Schneider*). مراد از مناطق مرزی، نواحی جغرافیایی مجاور مرز است که شهرها، روستاها و اجتماعات انسانی را در بر می‌گیرد. نظر به این که مناطق مرزی، دورترین مناطق کشور از مناطق مرکزی هستند، بیشتر این مناطق در زمره عقب‌افتاده‌ترین و محروم‌ترین بخش‌های کشور هستند (53: 2003: *Garigori*). مرزهای سیاسی، اصلی‌ترین عامل تشخیص و جدایی یک واحد متشکل سیاسی از واحدهای دیگر به شمار می‌آیند. در ادامه، به ویژگی‌های مناطق مرزی پرداخته می‌شود:

- دوری از مرکز: بیانگر فاصله مکانی - جغرافیایی مناطق مرزی از سرزمین اصلی است.
- انزوا و حاشیه‌ای بودن: مناطق مرزی، به‌ویژه در کشورهای درحال توسعه و توسعه‌نیافته، بیانگر تفاوت‌های عمیق عملکردی - ساختاری هستند. - ناپایداری الگوی اسکان و سکونت: به دلیل شرایط جغرافیایی مناطق مرزی، که عموماً مناطق با طبیعت خشن و صعب‌العبور هستند.
- نظام و الگوی مراودات و تبادلات: مناطق مرزی، با توجه به موقعیت مراوده‌ای خود در مرز حائل سیاسی بین دو کشور، از فرصت و ظرفیت لازم برای تقویت کنش‌های اقتصادی ویژه برخوردارند.
- تفاوت‌های فرهنگی - قومی و نژادی: معمولاً و در بسیاری از کشورهایی که خطوط مرزی گسترده‌ای دارند و تنوع قومیت‌ها در آن شدید است، مسئله تفاوت‌های فرهنگی و قومی بین نواحی مرکزی و مرزی حالت شدیدتری به خود می‌گیرد.
- تهدیدات خارجی: مناطق مرزی به دلیل اتصال به کشورهای هم‌جوار، که ممکن است با تعارضات سیاسی نیز همراه باشد.

ساختار دوگانه و دوگانگی سیستمی: در نگرش سیستمی به عناصر سرزمین ملی مشاهده می‌شود که عموماً مناطق مرزی از ساختاری دوگانه برخوردارند که این امر موجب تضعیف و بروز تعارضات توسعه‌ای در کشور می‌شود (Mokhtarihashi & et al, ۲۰۱۴: ۶). توجه بیشتر به مناطق مرزی با توجه به محرومیت زیاد آن مناطق، از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. شکل‌گیری رابطه مرکز پیرامون در داخل کشور، شرایط جدیدی را رقم می‌زند که این شرایط جدید مراکز را به تجدیدنظر در روابط خود با پیرامون وادار می‌سازد. این رابطه نوین بین مرکز و پیرامون کاملاً با شرایط قبل متفاوت است و به ایجاد همگرایی بین آن‌ها منجر می‌شود که در صورت توفیق، نگاه جمعیت مرزنشین به سمت درون و همگرایی معطوف می‌شود، که خود باعث توسعه فضایی مناطق مرزی خواهد شد. اقتصاد مناطق مرزی می‌تواند نقشی اساسی در ترقی و پیشرفت توسعه اقتصادی نواحی مرزی، بهبود استانداردهای زندگی مردم، کاهش فقر، توزیع مناسب درآمد، ایجاد روابط دوستی و آشنایی بیشتر و تسریع همکاری‌های بیشتر بین نواحی مرزی ایفا کند (Chandvit & et al, 2004, ۱۴۵). لذا با توجه به موقعیت مناطق کشور و توزیع جمعیت در نواحی روستایی فضای جغرافیایی آن، نیاز به برنامه‌ریزی توسعه روستایی بسیار با اهمیت و مشهود است (Mohamadisalh & et al, 2011: 2).

در خصوص پدیده قاچاق کالا تحقیقات زیادی انجام شده که به برخی از آن‌ها اشاره می‌شود: عنابستانی و نامدار (۱۳۹۶)، در مقاله‌ای با عنوان «مقایسه تطبیقی اثرات قاچاق کالا بر توسعه نواحی روستایی مناطق تجاری ده شیخ (فارس) و گچین (هرمزگان)» پرداخته‌اند. نتایج پژوهش نشان می‌دهد که طبق آزمون فریدمن، میانگین عددی هر سه متغیر در روستای ده شیخ تقریباً یکسان است و توزیع تقریباً یکسانی دارند؛ اما این میانگین در شاخص‌های روستای گچین اختلاف فاحشی دارند، به گونه‌ای که شاخص اقتصادی با میانگین ۵۰/۱۴ بیشترین و شاخص‌های اجتماعی و کالبدی به ترتیب با میانگین ۳۵/۴۶ و ۳۳/۹۹ کمترین تأثیرپذیری را داشته‌اند. امانپور و همکاران (۱۳۹۴)، در پژوهشی با عنوان «تحلیلی بر تأثیرات حذف قاچاق کالا بر تغییرات سطح کیفیت زندگی روستائیان در روستاهای مرزی شهرستان مریوان» پرداخته‌اند و نتایج نشان می‌دهند که قاچاق کالا به عنوان پدیده‌ای غیرقابل قبول از منطقه حذف شده است؛ اما در مقابل کیفیت زندگی روستائیان در ابعاد اجتماعی و اقتصادی کاهش یافته است و تنها در بعد کالبدی شاهد ارتقای سطح کیفیت زندگی روستائیان هستیم. همچنین بین میزان رضایت افراد از کیفیت زندگی‌شان با فاصله از مرز و وابستگی شغلی به قاچاق ارتباط معنی‌داری وجود دارد و در نهایت این که بازارچه‌های مرزی تأسیس شده نیز به عنوان راهکاری جایگزین توانایی ارتقای سطح کیفیت زندگی روستائیان را همانند قاچاق کالا نداشته‌اند. شاطریان و همکاران (۱۳۹۳)، در پژوهشی با عنوان «تحلیل عوامل اقتصادی- اجتماعی مناطق مرزی در کاهش قاچاق کالا در استان سیستان و بلوچستان» پرداخته‌اند. یافته‌های تحقیق نشان می‌دهد در مؤلفه‌های اجتماعی، عامل مشارکت در اولویت نخست، عامل‌های سرمایه انسانی، آموزش و اعتماد اجتماعی در اولویت‌های بعدی و در مؤلفه‌های اقتصادی، عامل سرمایه‌گذاری اقتصادی در اولویت نخست، سرمایه مالی و عامل بازرگانی در اولویت‌های بعدی جهت برنامه‌ریزی قرار دارند. کهنه‌پوشی و جلالیان (۱۳۹۲)، در پژوهشی با عنوان «تأثیر قاچاق کالا بر اقتصاد روستاهای مرزی بخش خاو و میرآباد شهرستان مریوان» پرداخته‌اند و نتایج تحقیق حاکی از وجود قاچاق گسترده‌ی کالا در این بخش به علت هم‌جواری با مرز بین‌المللی عراق می‌باشد که بر زندگی مردم روستاها در زمینه‌های اشتغال و درآمد و نیز بر سایر بخش‌های اقتصادی موجود در این منطقه، تأثیر مثبتی داشته و این اثرات در روستاهای نزدیک‌تر به مرز شدیدتر است. همچنین، بیکاری و ضعف فعالیت‌های اقتصادی در منطقه، مهم‌ترین دلایل گرایش روستائیان به قاچاق کالا شناسایی شده است.

کهنه‌پوشی و شایان (۱۳۹۱)، در پژوهشی با عنوان «بررسی تأثیرات اقتصادی قاچاق کالا بر شهرهای مرزی شهر مریوان» پرداخته‌اند و نتایج تحقیق حاکی از تأثیرات مثبت و زیاد قاچاق کالا بر میزان اشتغال و درآمد ساکنین شهر مریوان و نیز تأثیر قاچاق کالا بر سایر بخش‌های اقتصادی منطقه می‌باشد. اکوبو^۱ (۲۰۰۴)، در پژوهشی با عنوان «تأثیر مرز بر بازار کشور ژاپن: تحلیلی بر اساس مدل جاذبه به تحلیل تأثیر مرز بر بازارها در کشور ژاپن با استفاده از مدل جاذبه» پرداخته شده است. در این مقاله از شاخص چگونگی تمایل تجارت بین منطقه‌ای در مقایسه با تجارت بین‌المللی استفاده شده است. نتایج به این نکته اشاره دارد که تأثیر مرز، بسیار کمتر از کشورهای آمریکا و کانادا است و این تأثیر در فاصله بین سال‌های ۱۹۶۰ تا ۱۹۹۰، سال به سال کاهش یافته است. تامورا^۲ (۲۰۱۰)، در پژوهشی با عنوان «بررسی اقتصاد سیاسی پروژه‌های همگرایی منطقه‌ای در مرزهایی که دو طرف آن فقیر و غنی است. نقش خرید مرزی و دسته‌بندی جامعه، یک تحلیل سیاسی اقتصادی از پروژه‌های همگرایی مرزی ارائه شده است. در این مقاله، چگونگی وابستگی‌های سیاسی به تحرک داخل کشور، تصمیم‌گیری و رژیم‌های مالکیت مسکن، و کمک هزینه‌های دولت فدرال و مقررات مرزهای بین‌المللی

^۱- Okubo

^۲- Tamura

نشان داده شده است. تحلیل‌ها نیز بر اساس دو مشخصه اصلی در تفاوت خاصی، که شامل تحرک درون منطقه‌ای و توانایی بین فرهنگی است، انجام شده است. شیهان و ریوسمنا^۱ (۲۰۱۳)، در پژوهش خود به «تحلیل رابطه مهاجرت، ساختار شغلی و اقتصاد غیررسمی» برای مناطق شهری مکزیکی (۱۹۷۰-۲۰۰۰) پرداخته‌اند و نتایج حاصل از پژوهش نشان می‌دهد که خانواده‌های باتجربه مهاجرت تمایل بیشتری به شرکت در بخش غیررسمی دارند و تنها ۱۰ درصد در بخش رسمی مشغول می‌شوند. این تمایل بیشتر در بخش‌هایی با اقتصاد پویا دیده می‌شود. تالاریکو و امپربینی (۲۰۱۷)، در پژوهشی با عنوان حمل‌ونقل بین‌المللی و جریان انتقال مواد غیرقانونی (تجزیه و تحلیل جغرافیایی و کالاهای قاچاق در ایتالیا) پرداخته‌اند. نتایج تحقیق نشان می‌دهد که با تجزیه و تحلیل اطلاعات جغرافیایی می‌توان به عنوان یک روش قوی برای مقابله با قاچاق کالا و مواد غیرقانونی استفاده کرد و برای ارزیابی اثربخش اقدامات مقابله‌ای با قاچاق می‌توان از ادارات و موسسات ایتالیایی نیز برای مهار قاچاق کالا استفاده کرد. مایسون و مایننگ (۲۰۱۸)، در پژوهشی با عنوان «قاچاق و عوامل تاثیرگذار آن» پرداخته‌اند. که قاچاق کالا باعث تضعیف اقتصاد ملی شده است و به دلیل عدم پرداخت مالیات قانون کشورها در واردات غیررسمی باعث واردات بی‌رویه مواد غذایی به کشور و باعث از دست رفتن فرصت‌های شغلی برای کشاورزان بومی شده است.

مواد و روش تحقیق:

روش‌شناسی پژوهش، توصیفی - تحلیلی بر مبنای شیوه پیمایشی است که در این مسیر از ابزار پرسشنامه استفاده شده است. در پژوهش حاضر مقیاس مورد استفاده طیف ۵ گزینه‌ای لیکرت می‌باشد. روش گردآوری اطلاعات مورد نیاز پژوهش به دو صورت کتابخانه‌ای و میدانی است که از طریق مشاهده، مصاحبه و تکمیل پرسشنامه انجام شده است. بر این اساس ابتدا برای شناخت موضوع تحقیق، و کسب بینش نظری لازم و استخراج مفاهیم نظری مرتبط با موضوع تحقیق از شاخص‌های اجتماعی، اقتصادی، زیست‌محیطی و امنیتی استفاده شده است. تمرکز اصلی پژوهش در بخش مطالعات میدانی بر شیوه‌ی پیمایشی است. جامعه‌ی آماری این پژوهش را ۵۸۴۰ نفر از روستائیان ۸ روستای مرزی (کلاتک، کشتگان، حق آباد، مورتی، اسکان، کوپک، جکان و پرکن) شهرستان سراوان که بر اساس جدول مورگان تعداد ۳۶۱ نفر به عنوان حجم نمونه تعیین شده است. سپس داده‌های گردآوری شده وارد نرم‌افزار SPSS گردید و به منظور تحلیل داده‌ها از آزمون‌های آماری (آزمون T تک نمونه‌ای و رگرسیون چندمتغیره) استفاده شده است. روایی پرسشنامه توسط کارشناسان تأیید شده و به منظور پایایی گویه‌های طرح‌شده، از ضریب آلفای کرونباخ استفاده شد و برای این منظور تعداد ۳۶۱ پرسشنامه تکمیل و پیش‌آزمون گردید و ضریب آلفای بدست آمده ۰/۷۴۹ می‌باشد که با توجه به اینکه این عدد از ۰/۷ بالاتر می‌باشد پرسشنامه دارای پایایی می‌باشد. به لحاظ سطح سواد از ۳۶۱ نفر پرسش شونده بیش از ۲۲ درصد افراد لیسانس و بالاتر و ۲۰ درصد بی سواد بوده‌اند. همچنین شغل ۵۸ درصد افراد کشاورز و دامدار، ۱۳ درصد کارمند و ۲۷ درصد دارای شغل آزاد بودند.

محدوده مورد مطالعه شهرستان سراوان در موقعیت جغرافیایی ۶۳ درجه و ۳۵ دقیقه طول جغرافیایی و ۲۷ درجه و ۱۲ دقیقه عرض جغرافیایی قرار دارد و بخش ناهموار و نسبتاً کوهستانی شرق جازموریان را در برمی‌گیرد که از شمال شرق و جنوب شرق به خاک پاکستان، از شمال غرب به شهرستان خاش، از غرب به شهرستان سیب و سوران و از جنوب به شهرستان سرباز محدود می‌شود. جمعیت این شهرستان بر اساس آمار ۱۳۹۵ برابر با ۱۹۱۶۶۱ نفر است. آب و هوای شهرستان سراوان گرم و خشک، بیابانی، کویری و کم باران است. شهرستان سراوان دارای ۵ بخش، ۸ دهستان و ۶ شهر و همچنین ۹۹۶ روستا می‌باشد.

یافته‌های تحقیق:

بررسی عوامل موثر بر قاچاق کالا در روستاهای شهرستان مرزی سراوان:

با توجه به هدف تحقیق که بررسی عوامل موثر بر قاچاق کالا در روستاهای شهرستان مرزی سراوان می‌باشد، ابتدا به تحلیل و بررسی شاخص‌های اقتصادی، اجتماعی، امنیتی و زیست‌محیطی (جدول ۱) موثر بر قاچاق کالا در روستاهای شهرستان مرزی سراوان پرداخته می‌شود. به منظور بررسی وضعیت هر یک از مؤلفه‌های شاخص‌های اقتصادی، اجتماعی، امنیتی و زیست‌محیطی، در روستاهای شهرستان سراوان از آزمون پارامتریک تی استیودنت تک نمونه‌ای (بارزش آزمون ۳) استفاده شده است. برای هر مؤلفه میانگین آن مؤلفه بارزش آزمون (میانگین مورد انتظار) یعنی مقدار ۳ در سطح خطای ۵ درصد کوچک‌تر باشد ($P\text{-value} = \text{sig} < 0.05$) مقایسه می‌شود.

¹ - Sheehan & Riosmena

جدول ۱- ابعاد، شاخص‌های مورد مطالعه تحقیق

ابعاد	شاخص	گویه
اقتصادی	سرمایه گذاری	میزان سرمایه‌گذاری، ثبات و پایداری سرمایه‌گذاری، بازارچه مرزی، تمایل به سرمایه‌گذاری، تعلق وام بدون بهره، تشویق به سرمایه‌گذاری
	اشتغال	میزان اشتغال، فرصت‌های شغلی موجود
	حمل و نقل	توسعه حمل و نقل، وجود شبکه‌ی حمل و نقل
	تعاونی‌ها	وجود تعاونی‌های مرزی
	درآمد	میزان درآمد، میزان درآمد از محل واردات و صادرات مرزی
	کشاورزی و صنایع	میزان کشاورزی، توسعه کشاورزی، میزان صنایع، توسعه صنایع
	مدیریت	توزیع عادلانه امکانات، توجه دولت، برنامه‌ریزی برای این مناطق
	دسترسی	دسترسی به وسایط نقلیه، کیفیت راه‌ها
اجتماعی	مدیریت	برنامه‌ریزی، توجه به نیازهای محلی در سیاست توسعه
	رفاه	رفاه اجتماعی، حمایت رفاهی، ارایه امکانات به مناطق محروم
	بهداشت	کیفیت خدمات بهداشتی، کیفیت درمانگاه‌ها، وجود مناطق سالم و مفرح
	مهاجرت	میزان مهاجرت، تمایل ماندن در این مناطق
	رفاه	رفاه اجتماعی، اعتماد اجتماعی، احساس تعلق
	آموزش	سواد، فضای آموزشی
زیست محیطی	مشارکت و قانون‌مداری	مشارکت در امور سیاسی، پایبندی به قانون
	حفاظت	حفاظت و بهبود این مناطق، بهبود مناطق تفریحی، حفاظت میراث فرهنگی
	صرفه جویی	تشویق به صرفه جویی، میزان صرفه جویی در انرژی
	محیطی	ضایعات، کیفیت جمع‌آوری زباله، کیفیت جمع‌آوری فاضلاب، ریختن سوخت‌هایی مانند نفت و بنزین در محل
امنیتی	بهداشت	ورود بیماری‌های گیاهی و جانوری از مرز
	امنیت	میزان امنیت، احساس امنیت، عملکرد سازمان‌های امنیتی
	نزاع	نزاع و درگیری، احتمال نزاع قومی
	تردد غیرقانونی	میزان تردد غیرقانونی، تردد اتباع خارجی
	قاچاق	میزان قاچاق، وجود قاچاقچیان مواد مخدر
	امنیت اجتماعی	ناامنی توسط مهاجرین غیرقانونی، پناهندگان، قاچاقچیان
درگیری	احتمال درگیری مسلحانه در مرز، وجود تهدیدات از طرف کشور همسایه	

منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۸.

بررسی وضعیت هر یک از مؤلفه‌های شاخص اقتصادی در روستاهای شهرستان مرزی سراوان:

با توجه به یافته‌های آزمون تی-تک‌نمونه‌ای در رابطه با مؤلفه‌های شاخص اقتصادی در روستاهای شهرستان مرزی سراوان، تمام مؤلفه‌ها با داشتن سطح معناداری (۰/۰۰) مورد پذیرش واقع شده‌اند و بر اقتصاد روستاهای شهرستان مرزی سراوان تأثیرگذار بوده‌اند. فعالیت‌های کشاورزی به ویژه نخیلات خرما در صورت مساعد بودن شرایط آب و هوایی به ویژه بارش بعنوان بخشی از اقتصاد و منبع پایدار ساکنان مناطق مرزی و بخش تجارت مرزی بعزت محدودیت‌های اقتصادی-امنیتی و بسته شدن موقت مرز، بعنوان مکمل توسعه اقتصاد مرزی بیشترین اثرات مثبت را بر مناطق مرزی داشته‌اند. اما سایر مؤلفه‌ها پایین‌تر از حد متوسط ارزیابی شده‌اند و با میانگین کمتر از حد مبنا (۳) و با توجه به مقادیر دو ستون حد بالا و حد پایین جدول که هر دو منفی هستند، می‌توان گفت وضعیت این مؤلفه‌های اقتصادی در روستاهای شهرستان مرزی سراوان، دارای وضعیت قابل قبولی نیستند و از سطح مطلوبی برخوردار نمی‌باشند که نشان‌دهنده عملکرد نامناسب آن‌ها در توسعه اقتصادی روستاهای شهرستان مرزی سراوان می‌باشد.

جدول ۲- نتایج حاصل از آزمون تی تک نمونه‌ای (On Sample T-test) بر روی مؤلفه‌های اقتصادی

میزان اختلاف در سطح اطمینان ۹۵ درصد	اختلاف از میانگین		سطح معناداری (Sig)	مقدار آماره T	میانگین	مؤلفه‌های اقتصادی
	حد بالا	حد پایین				
-۱,۲۵	-۱,۴۴	-۱,۳۴۳	.۰۰۰	۲۷,۱۰۰-	۱,۶۶	چه میزان سرمایه‌گذاری در مناطق مرزی سراوان دارای ثبات و پایداری است؟
-۰,۹۳	-۱,۰۷	-۱,۰۰	.۰۰۰	۳۰,۲۵۲-	۲,۰۰	سازمان‌های خصوصی چه میزان به سرمایه‌گذاری در مناطق مرزی سراوان تمایل دارند؟
-۱,۴۷	-۱,۶۲	-۱,۵۴۳	.۰۰۰	۴۱,۰۵۲-	۱,۴۶	چه میزان سرمایه‌گذاران تشویق به سرمایه‌گذاری در مناطق مرزی سراوان می‌شوند؟
-۰,۵۹	-۰,۷۷	-۰,۶۷۶	.۰۰۰	۱۴,۸۵۴-	۲,۳۲	درآمد روستاییان از محل واردات مرزی در مناطق مرزی سراوان به چه میزان است؟
۱,۰۶	-۱,۲۴	-۱,۱۵۰	.۰۰۰	۲۴,۶۸۲-	۱,۸۵	به چه میزان تجارت مرزی به‌عنوان یک منبع درآمد پایدار می‌باشد؟
-۰,۷۸	-۰,۹۶	-۰,۸۶۷	.۰۰۰	۱۸,۶۹۲-	۲,۱۳	به چه میزان تجارت مرزی باعث افزایش درآمد مرزنیان شده است؟
-۰,۷۷	-۰,۹۷	-۰,۸۷۳	.۰۰۰	۱۷,۳۶۵-	۲,۱۳	دولت به چه میزان به مناطق مرزی سراوان توجه می‌کند؟
.۴۱	.۲۵	.۳۳۲	.۰۰۰	۸,۰۴۱	۳,۳۳	چه میزان فعالیت‌های کشاورزی فعال در این مناطق مرزی سراوان وجود دارد؟
-۱,۴۸	-۱,۶۱	-۱,۵۴۳	.۰۰۰	-۴۷,۷۶۹	۱,۴۶	چه میزان فعالیت‌های صنعتی فعال در این مناطق مرزی سراوان وجود دارد؟

منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۸.

بررسی وضعیت هر یک از مؤلفه‌های شاخص اجتماعی در روستاهای شهرستان مرزی سراوان:

با توجه به یافته‌های آزمون تی تک نمونه‌ای در رابطه با مؤلفه‌های شاخص اجتماعی در روستاهای شهرستان مرزی سراوان، تمام مؤلفه‌ها با داشتن سطح معناداری (۰/۰۰) موردپذیرش واقع شده‌اند و بر ساختارهای اجتماعی روستاهای شهرستان مرزی سراوان تأثیرگذار بوده‌اند. همچنین از میان مؤلفه‌های موردبررسی در جدول (۳) تنها دو مؤلفه فعال بودن افراد تحصیل کرده در مناطق مرزی سراوان و مشارکت شهروندان مرزنیان در امور سیاسی مانند انتخابات، بیشترین اثرات مثبت در مقوله اجتماعی در مناطق مرزی داشته است و محرومیت مناطق مرزی و همجواری با کشور پاکستان و هم زبان بودن (زبان بلوچی)، بیشترین اثرات منفی را بر مقوله اجتماعی قاچاق کالا در منطقه مرزی سراوان داشته است. و با عنایت به این که دو شاخص بالاتر از حد متوسط ارزیابی شده است و با میانگین بیشتر از ۳ و با توجه به مقادیر دو ستون حد بالا و حد پایین جدول که هر دو مثبت هستند، می‌توان گفت وضعیت این مؤلفه‌ها در ساختار اجتماعی روستاهای مرزی شهرستان سراوان از سطح مطلوبی برخوردار می‌باشد، اما سایر مؤلفه‌ها پایین‌تر از حد متوسط ارزیابی شده‌اند و با میانگین کمتر از ۳ و با توجه به مقادیر دو ستون حد بالا و حد پایین جدول که هر دو منفی هستند، می‌توان گفت وضعیت این مؤلفه‌های اجتماعی در روستاهای شهرستان مرزی سراوان، دارای وضعیت قابل قبولی نیستند و از سطح مطلوبی برخوردار نمی‌باشند که نشان‌دهنده عملکرد نامناسب آن‌ها در توسعه ساختارهای اجتماعی روستاهای شهرستان مرزی سراوان می‌باشد.

جدول ۳- نتایج حاصل از آزمون تی تک نمونه‌ای (On Sample T-test) بر روی مؤلفه‌های اجتماعی

میزان اختلاف در سطح اطمینان ۹۵ درصد		اختلاف از میانگین	سطح معناداری (Sig)	مقدار آماره T	میانگین	مؤلفه‌های اجتماعی
حد بالا	حد پایین					
-۰.۲۱	-۰.۳۳	-۰.۲۷۱	۰.۰۰۰	-۸.۹۵۶	۲.۷۳	چه میزان ماندگاری جمعیت در مناطق مرزی سراوان وجود دارد؟
-۰.۳۲	-۰.۴۷	-۰.۳۹۳	۰.۰۰۰	-۱۰.۵۰۷	۲.۶۱	چه میزان عدم مهاجرت از مناطق مرزی سراوان به مناطق دیگر استان وجود دارد؟
-۱.۴۰	-۱.۵۵	-۱.۴۷۶	۰.۰۰۰	-۳۹.۲۳۴	۱.۵۲	چه میزان به نیازهای جوامع مرزی سراوان درسیاست توسعه توجه می‌شود؟
-۰.۹۸	-۱.۱۶	-۱.۰۶۹	۰.۰۰۰	-۲۳.۸۴۷	۱.۹۳	به چه میزان از مناطق محروم مرزی سراوان حمایت می‌شود؟
۰.۳۵	۰.۱۹	۰.۲۶۶	۰.۰۰۰	۶.۵۷۷	۳.۲۷	چه میزان افراد تحصیل کرده در مناطق مرزی سراوان فعال هستند؟
-۰.۴۸	-۰.۶۰	-۰.۵۴۰	۰.۰۰۰	-۱۶.۵۹۶	۲.۴۶	چه میزان فضای آموزشی مناسب در مناطق مرزی سراوان وجود دارد؟
-۰.۵۰	-۰.۷۱	-۰.۶۰۷	۰.۰۰۰	-۱۱.۳۰۶	۲.۳۹	چه میزان افراد مناطق مرزی سراوان تحت تأثیر آداب و رسوم کشور هم‌جوار هستند؟
-۰.۱۷	-۰.۳۵	-۰.۲۶۳	۰.۰۰۰	-۵.۸۶۱	۲.۷۴	تا چه میزان ارتباط آن سوی مرز باعث ایجاد فرهنگ مشترک شده است؟
-۰.۹۷	-۱.۱۶	-۱.۰۶۶	۰.۰۰۰	-۲۱.۸۹۳	۱.۹۳	چه میزان افراد مناطق مرزی سراوان تحت زبان کشور هم‌جوار هستند؟
-۰.۳۲	-۰.۵۰	-۰.۴۱۰	۰.۰۰۰	-۸.۸۷۵	۲.۵۹	تا چه میزان سبک زندگی مرزنشینان تغییر کرده است؟
۱.۰۳	۰.۸۴	۰.۹۳۶	۰.۰۰۰	۱۹.۱۸۵	۳.۹۴	به چه میزان شهروندان مرزنشین در امور سیاسی همانند انتخابات مشارکت دارید؟

منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۸.

بررسی وضعیت هر یک از مؤلفه‌های شاخص زیست‌محیطی در روستاهای شهرستان مرزی سراوان:

با توجه به یافته‌های آزمون تی تک نمونه‌ای در رابطه با مؤلفه‌های شاخص زیست‌محیطی در روستاهای شهرستان مرزی سراوان، تمام مؤلفه‌ها با داشتن سطح معناداری کمتر از (۰/۰۵) مورد پذیرش واقع شده‌اند و بر توسعه زیست‌محیطی روستاهای شهرستان مرزی سراوان تأثیرگذار بوده‌اند. همچنین از میان مؤلفه‌های مورد بررسی در جدول (۴) تمامی مؤلفه‌ها پایین‌تر از حد متوسط ارزیابی شده‌اند و با میانگین کمتر از حد مبنا (۳) و با توجه به مقادیر دو ستون حد بالا و حد پایین جدول که هر دو منفی هستند، می‌توان گفت وضعیت این مؤلفه‌های زیست‌محیطی در روستاهای شهرستان مرزی سراوان، دارای وضعیت قابل قبولی نیستند و از سطح مطلوبی برخوردار نمی‌باشند که نشان‌دهنده عملکرد نامناسب آن‌ها در توسعه زیست‌محیطی روستاهای شهرستان مرزی سراوان می‌باشد.

جدول ۴- نتایج حاصل از آزمون تی تک نمونه‌ای (On Sample T-test) بر روی مؤلفه‌های زیست‌محیطی

میزان اختلاف در سطح اطمینان ۹۵ درصد		اختلاف از میانگین	سطح معناداری (Sig)	مقدار آماره T	میانگین	مؤلفه‌های زیست‌محیطی
حد بالا	حد پایین					
-۱.۳۳	-۱.۵۰	-۱.۴۱۳	۰.۰۰۰	-۳۳.۷۶۶	۱.۵۹	کیفیت جمع آوری زباله از سطح زمین در مناطق مرزی سراوان چه میزان است؟
-۰.۸۰	-۰.۹۷	-۰.۸۸۴	۰.۰۰۰	-۲۰.۶۸۸	۲.۱۲	عدم ورود بیماری گیاهی و جانوری از طریق مرز در مناطق مرزی سراوان چه میزان است؟
-۰.۳۸	-۰.۵۵	-۰.۴۶۳	۰.۰۰۰	-۱۰.۹۰۸	۲.۵۴	عدم ریختن سوخت‌هایی مانند نفت، بنزین در محل در مناطق مرزی چه میزان است؟
-۰.۱۹	-۰.۳۵	-۰.۲۷۴	۰.۰۰۰	-۶.۷۲۹	۲.۷۳	افراد مناطق مرزی سراوان چه میزان تشویق به صرفه جویی در انرژی می‌شوند؟

منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۸.

بررسی وضعیت هر یک از مؤلفه‌های شاخص امنیتی در روستاهای شهرستان مرزی سراوان:

با توجه به یافته‌های آزمون تی‌تک نمونه‌ای در رابطه با مؤلفه‌های شاخص امنیتی در روستاهای شهرستان مرزی سراوان، تمام مؤلفه‌ها با داشتن سطح معناداری کمتر از (۰/۰۵) مورد پذیرش واقع شده‌اند و بر امنیت روستاهای شهرستان مرزی سراوان تأثیرگذار بوده‌اند. همچنین از میان مؤلفه‌های مورد بررسی در جدول (۵) تنها دو مؤلفه عدم درگیری مسلحانه در فعالیت‌های غیرقانونی در مناطق مرزی سراوان و مشارکت مردم محلی با نیروهای امنیتی جهت حفظ امنیت، بالاتر از حد متوسط ارزیابی شده است و با میانگین بیشتر از حد مینا (۳) و با توجه به مقادیر دو ستون حد بالا و حد پایین جدول که هر دو مثبت هستند، می‌توان گفت وضعیت این مؤلفه‌ها در امنیت روستاهای مرزی شهرستان سراوان از سطح مطلوبی برخوردار می‌باشد، اما سایر مؤلفه‌ها پایین‌تر از حد متوسط ارزیابی شده‌اند و با میانگین کمتر از حد مینا (۳) و با توجه به مقادیر دو ستون حد بالا و حد پایین جدول که هر دو منفی هستند، می‌توان گفت وضعیت این مؤلفه‌های امنیتی در روستاهای شهرستان مرزی سراوان، دارای وضعیت قابل قبولی نیستند و از سطح مطلوبی برخوردار نمی‌باشند که نشان‌دهنده عملکرد نامناسب آن‌ها در امنیت و توسعه اقتصادی-اجتماعی روستاهای شهرستان مرزی سراوان می‌باشد.

جدول ۵- نتایج حاصل از آزمون تی تک نمونه‌ای (On Sample T-test) بر روی مؤلفه‌های امنیتی

میزان اختلاف در سطح اطمینان ۹۵ درصد	اختلاف از میانگین		سطح معناداری (Sig)	مقدار آماره T	میانگین	مؤلفه‌های امنیتی
	حد بالا	حد پایین				
-۰.۶۵	-۰.۸۱	-۰.۷۲۶	.۰۰۰	-۱۷.۸۹۱	۲.۲۷	چه میزان امنیت در مناطق مرزی سراوان وجود دارد؟
-۰.۰۵	-۰.۲۴	-۰.۱۴۴	.۰۰۰	-۳۰.۸۹	۲.۸۶	امنیت تردد مرزهای رسمی در منطقه‌ی رسمی سراوان چه میزان است؟
-۰.۳۲	-۰.۵۰	-۰.۴۰۷	.۰۰۰	-۸.۷۸۶	۲.۵۹	حضور نیروهای دولتی اعم از نیروی انتظامی در مناطق مرزی سراوان چه میزان است؟
-۰.۸۰	-۰.۹۵	-۰.۸۷۳	.۰۰۰	-۲۳.۱۸۱	۲.۱۳	عدم تردد غیرقانونی اتباع کشور مجاور در مناطق مرزی سراوان چه میزان است؟
-۰.۳۷	-۰.۵۸	-۰.۴۷۴	.۰۰۰	-۸.۸۳۰	۲.۵۳	عدم ناامنی توسط مهاجرین غیرقانونی و قاچاقچیان در مناطق مرزی سراوان چه میزان است؟
.۵۵	.۴۰	.۴۷۴	.۰۰۰	۱۲.۵۲۱	۳.۴۷	عدم درگیری مسلحانه در فعالیت‌های غیرقانونی در مناطق مرزی سراوان چه میزان است؟
۱.۲۶	۱.۰۳	۱.۱۴۴	.۰۰۰	۱۹.۹۷۰	۴.۱۴	چه میزان مردم محلی با نیروهای امنیتی جهت حفظ امنیت مشارکت دارند؟

منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۸.

تحلیلی بر قاچاق کالا و عوامل موثر بر آن در روستاهای شهرستان مرزی سراوان:

به‌منظور ارزیابی قدرت تبیین متغیرهای پیش‌بینی مطرح‌شده در الگوی رگرسیونی تحقیق از روش تحلیل خطی چند متغیره، به روش گام‌به‌گام استفاده گردید. در روش رگرسیون چندمتغیره گام‌به‌گام، ۴ متغیر پژوهش به عنوان عوامل تأثیرگذار وارد معادله شدند؛ همان‌گونه که قاچاق کالا در روستاهای شهرستان مرزی سراوان (به‌طور کلی) در یک ترکیب خطی با متغیرهای وارده شده برابر با ۱ هست؛ که این مقدار نشان‌دهنده رابطه بالا بین متغیرهای مستقل (اقتصادی، اجتماعی، امنیتی و زیست‌محیطی) و متغیر وابسته (قاچاق کالا در روستاهای شهرستان مرزی سراوان) است. همان‌طور که جدول شماره (۶) نشان می‌دهد، تحلیل رگرسیون گام‌به‌گام تا چهار گام پیش رفته است، در گام اول، متغیر اجتماعی وارد معادله شده که میزان ضریب همبستگی آن با متغیر وابسته برابر ۰/۷۷۲ به‌دست آمده است. در این مرحله ضریب تعیین برابر ۰/۵۹۶ می‌باشد. با ورود دومین متغیر پیش‌بینی یعنی شاخص اقتصادی ضریب همبستگی برابر ۰/۸۹۰ و ضریب تعیین برابر با ۰/۷۹۲ افزایش یافته است. در گام سوم با ورود سومین متغیر پیش‌بینی یعنی شاخص امنیتی ضریب همبستگی برابر ۰/۹۷۱ و ضریب تعیین برابر با ۰/۹۴۲ افزایش یافته است. در گام چهارم با ورود چهارمین متغیر پیش‌بینی یعنی شاخص زیست‌محیطی مقدار ضریب همبستگی، ضریب تعیین و ضریب تعیین تعدیل‌شده برابر ۱ شده است. یعنی این ۴ متغیر ۱۰۰ درصد از واریانس مربوط به متغیر وابسته را تبیین می‌کنند.

جدول ۶- متغیرهای وارد شده و سهم هر متغیر در مدل رگرسیون گام به گام

متغیرها (اقتصادی، اجتماعی، امنیتی و زیست محیطی)	متغیرها (اقتصادی، اجتماعی، امنیتی و زیست محیطی)				مراحل
	خطای معیار	ضریب تعیین تعدیل شده	ضریب تعیین (R^2)	ضریب همبستگی چندگانه (R)	
گام اول	۰/۱۵۲	۰/۵۹۴	۰/۵۹۶	۰/۷۷۲	اجتماعی
گام دوم	۰/۱۰۹	۰/۷۹۱	۰/۷۹۲	۰/۸۹۰	اقتصادی
گام سوم	۰/۰۵۷	۰/۹۴۲	۰/۹۴۲	۰/۹۷۱	امنیتی
گام چهارم	۰/۰۰۰	۱	۱	۱	زیست محیطی

منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۸.

برای بررسی اینکه کدام دسته از شاخص‌ها بیشترین تأثیر را بر قاچاق کالا در روستاهای شهرستان مرزی سراوان داشته‌اند از روش تحلیل رگرسیون چندگانه استفاده شد. رگرسیون چندگانه می‌تواند برای شناسایی سهم هر شاخص را در قاچاق کالا روستاهای شهرستان مرزی سراوان نشان دهد که کدام شاخص بیشترین تأثیر را بر قاچاق کالا، دارد. تحلیل رگرسیون این امکان را برای محقق فراهم می‌سازد تا تغییرات متغیر وابسته (قاچاق کالا در روستاهای شهرستان مرزی سراوان) را از طریق متغیر مستقل (شاخص‌های اقتصادی، اجتماعی، امنیتی و زیست محیطی) پیش‌بینی و سهم هر یک از متغیرهای مستقل را در تبیین متغیر وابسته تعیین کند. اما در مورد اهمیت و نقش متغیرهای مستقل در پیشگویی معادله رگرسیون باید از مقادیر بتا ($Beta$) استفاده کرد. از آنجا که مقادیر بتا، استاندارد شده می‌باشند. بنابراین از طریق آن می‌توان در مورد اهمیت نسبی متغیر قضاوت کرد. بزرگ بودن مقدار بتا نشان‌دهنده اهمیت نسبی و نقش آن در پیشگویی متغیر وابسته می‌باشد.

بنابراین با توجه به جدول ۷ می‌توان قضاوت کرد که شاخص اقتصادی، با بتای ۰/۴۱۳ بیشترین تأثیر را بر قاچاق کالا در روستاهای شهرستان مرزی سراوان دارد و متغیر امنیتی با بتای ۰/۳۸۰ در رتبه دوم و شاخص اجتماعی، با بتای ۰/۳۴۴ در رتبه سوم قرار گرفته است و همچنین متغیر زیست محیطی با بتای ۰/۲۶۳ با قرارگیری در رتبه آخر، کمترین تأثیر را بر قاچاق کالا در روستاهای شهرستان مرزی سراوان داشته است.

جدول ۷- نتایج تحلیل رگرسیون برای تأثیر قاچاق کالا بر اقتصاد روستاهای شهرستان مرزی سراوان

رتبه	ضریب استاندارد	ضرایب غیراستاندارد		شاخص
	$Beta$	خطای انحراف معیار	ضرایب رگرسیونی (B)	
۳	۰/۳۴۴	۰/۰۰۰	۰/۲۵۰	اجتماعی
۱	۰/۴۱۳	۰/۰۰۰	۰/۲۵۰	اقتصادی
۲	۰/۳۸۰	۰/۰۰۰	۰/۲۵۰	امنیتی
۴	۰/۲۶۳	۰/۰۰۰	۰/۲۵۰	زیست محیطی

منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۸.

نتیجه‌گیری:

در مقیاس کلان جامعه، معضل قاچاق کالا نه فقط سیستم اقتصادی یک کشور را متأثر می‌سازد و گاه ضربات سنگینی به آن وارد می‌آورد؛ بلکه تأثیرات فراوانی بر پیکره فرهنگی- اجتماعی یک جامعه دارد. افزایش بیکاری و مشکلات ناشی از آن، تغییرات الگوی مصرف و حتی در برخی موارد تغییرات سیستم ارزشی جامعه، از جمله مواردی است که می‌توان به عنوان پیامدهای قاچاق در جامعه نام برد. مهمترین چالش فراروی امنیت در مناطق مرزی کشور، بیکاری و نارضایتی از فعالیت‌های اقتصادی است. این مساله باعث می‌شود مردم برای تأمین معاش و گذران زندگی خود به انواع شغل‌های کاذب و غیررسمی که در این شرایط با به عرصه وجود می‌گذارند، روی آورند. یکی از فعالیت‌های غیررسمی، رشد مبادلات مرزی غیررسمی (قاچاق) می‌باشد. با توجه به نتایج مثبت اقتصادی قاچاق کالا بر شهرها و روستاهای نواحی مرزی مانند منبع درآمد جهت گذران زندگی، افزایش درآمد و سطح رفاه خانواده، و نیز سرمایه‌گذاری در سایر فعالیت‌های اقتصادی نظیر خدمات، مسکن و غیره، می‌توان گفت که این پدیده سهم عمده‌ای در افزایش اشتغال، کاهش بیکاری و اقتصاد خانوارهای

این مناطق داشته و تأثیر مثبتی بر روند توسعه این مناطق می‌گذارد. اگرچه ظاهر مستقیم پدیده قاچاق کالا در نواحی روستایی مناطق مرزی با افزایش فعالیت‌های اقتصادی و افزایش فرصت‌های شغلی کاذب همراه است و یکی از مهمترین دلایل این پدیده محسوب می‌شود و این بازخورد با سایر مطالعاتی که در حوزه بررسی قاچاق کالا در نواحی مرزی سایر مناطق کشور انجام شده، مشترک بوده و سندیت دارد. در مجموع باعث از دست رفتن فرصت‌های شغلی در کل کشور و از بین رفتن انگیزه تولید واقعی و افزایش توجه به رویکرد جایگزینی واردات می‌شود و سایر بخش‌های اجتماعی و زیست‌محیطی بعثت ورود کالاهای فرهنگی و آفات گیاهی و... از مبادی غیررسمی می‌تواند منجر به تبعات فرهنگی و زیست‌محیطی زیادی شود. با توجه به موضوع مورد مطالعه و هدف پژوهش که بررسی عوامل موثر بر قاچاق کالا در نواحی روستاهایی شهرستان مرزی سراوان بوده است. با توجه به یافته‌های آزمون تی تک نمونه‌ای فعالیت‌های کشاورزی به ویژه نخیلات خرما در صورت مساعد بودن شرایط آب و هوایی به ویژه بارش بعنوان بخشی از اقتصاد و منبع پایدار ساکنان مناطق مرزی؛ و بخش تجارت مرزی بعثت محدودیت‌های اقتصادی - امنیتی و بسته شدن موقت مرز، بعنوان مکمل توسعه اقتصاد مرزی بیشترین اثرات مثبت را بر مناطق مرزی داشته‌اند. همچنین در بعد اجتماعی تنها دو مؤلفه فعال بودن افراد تحصیل کرده در مناطق مرزی سراوان و مشارکت شهروندان مرزنشین در امور سیاسی همانند انتخابات، بیشترین اثرات مثبت در مقوله اجتماعی در مناطق مرزی داشته است و محوریت مناطق مرزی و همجواری با کشور پاکستان و هم زبان بودن بیشترین اثرات منفی را بر مقوله اجتماعی قاچاق کالا در منطقه مرزی سراوان داشته است. در بعد امنیتی، شاخص عدم درگیری مسلحانه در فعالیت‌های غیرقانونی در مناطق مرزی سراوان و مشارکت مردم محلی با نیروهای امنیتی جهت حفظ امنیت، بیشترین اثرات مثبت دارند، و می‌توان گفت وضعیت این مؤلفه‌ها در امنیت روستاهای مرزی شهرستان سراوان از سطح مطلوبی برخوردار می‌باشد، اما سایر مؤلفه‌ها پایین‌تر از حد متوسط ارزیابی شده‌اند و با میانگین کمتر از ۳ و با توجه به مقادیر دو ستون حد بالا و حد پایین جدول که هر دو منفی هستند، می‌توان گفت وضعیت این مؤلفه‌های امنیتی در روستاهای شهرستان مرزی سراوان، دارای وضعیت قابل قبولی نیستند و از سطح مطلوبی برخوردار نمی‌باشند. در رابطه با مؤلفه‌های شاخص زیست‌محیطی در روستاهای شهرستان مرزی سراوان، تمامی مؤلفه‌ها پایین‌تر از حد متوسط ارزیابی شده‌اند و دارای وضعیت قابل قبولی نیستند و از سطح مطلوبی برخوردار نمی‌باشند که نشان‌دهنده عملکرد نامناسب آن‌ها در توسعه زیست‌محیطی روستاهای شهرستان مرزی سراوان می‌باشد. همچنین نتایج حاصل از رگرسیون چندمتغیره نشان می‌دهد که شاخص اقتصادی، با بتای ۰/۴۱۳+ بیشترین تأثیر را بر قاچاق کالا در روستاهای شهرستان مرزی سراوان دارد و متغیر امنیتی با بتای ۰/۳۸۰+ در رتبه دوم و شاخص اجتماعی، با بتای ۰/۳۴۴+ در رتبه سوم قرار گرفته است و همچنین متغیر زیست‌محیطی با بتای ۰/۲۶۳+ با قرارگیری در رتبه آخر، کمترین تأثیر را بر قاچاق کالا در روستاهای شهرستان مرزی سراوان داشته است. بنابراین لزوم حفظ مناطق روستایی مرزی در راستای بهره‌برداری بهینه از فضاهای جغرافیایی در فرایند توسعه ملی در گرو تنوع‌بخشی و رواج اشکال جدید فعالیت‌های اقتصادی در کنار فعالیت‌های رسمی از جمله کشاورزی است.

Reference:

1. Amirpour, Mahnaz, Immanatlab, Parivash, Enayati, Saeedeh (2012), *Factors Affecting Trafficking in Frontier Cities, National Conference on Frontier Cities and Security; Challenges and Approaches, Sistan and Baluchistan University.*
2. 10- Attar, Mohsen (2012), *Investigating the Factors Affecting Trafficking in Frontier Cities, National Conference of Frontier Cities and Security; Challenges and Approaches, Sistan and Baluchistan University.*
3. 11- Anabestani, Ali Akbar, Namdar, Mahboubeh (2016), *Comparative Comparison of the Effects of Trafficking on the Development of Rural Areas of Deh Sheikh (Fars) and Gchine (Hormozgan) Business Areas, Journal of Rural Research, Volume 8, Number 2.*
4. 12- Moein, Mohammad (1992), *Persian Culture, Volume 3, Tehran, Amir Kabir Publications.*
5. 13- Mohammad Saleh, Rahim, Bukani, Rashid, Weissy, Reza (2011), *The Role of Border Trade in Rural Population Consolidation: A Case Study: Sardasht Border Market Influence, Development Management Process, Volume 26, Number 4.*
6. 14- Mohammadyan, Mahmood, Afarasht, Amir Aslani (2015), *Trafficking in Iran and Presentation of a Conceptual Model Based on its Causes and Consequences, Second International Conference on Modern Research in Industrial Management and Engineering.*
7. 15- Mokhtari Hashi, Hossein, Momeni, Mehdi, Bagheri, Mehrdad (2014), *Formulation of Border Area Preparation Strategies; A Case Study of Iran's Eastern Borders, Geographical Research Quarterly, Vol. 29, No. 3.*

8. 16- Noori, Jafar (2003), *The Expansion of Trafficking in the Context of Cruelty and the Criminal Policy to Counter it*, *Journal of Theology and Law*, No. 9.
9. 17- Buehn, Andreas (2008) *Smuggling around the World: Evidence from a Structural Equation Model*, *Smuggling_FirstDraft.doc First Draft 28.02.08 Ljubljana, Slovenia, August, 25 -27.*
10. 18-Chandoev wit, worawan; yongyuth chalamwong; srawooth paitoon pong (2004), *Thailand cross border economy*, Thailand Development resource institute.
11. 19-Friebel, G. Gurive, S. (2006). *Smuggling humans: A Theory of debt- financial migration*. *Journal of the European Economic Association*, Vol 38, No.3.
12. Amanpour, Saeed, Manouchehri, Soran, Akbari, Mahnaz, Abbasi, Zahra (2015), *An Analysis of the Impacts of Removal of Trafficking on Changes in the Quality of Life of Rural People; Case Study: Frontier Villages of Marivan County*, *Journal of Geographical Information*, Vol. 24, No. 96.
13. 20- Filippa, Francesca (2010) *rdp and quality of life in rural areas: evaluation of the possible effects in piedmont*, 'rural development: governance, policy design and delivery.
14. 21-Gregory, Derek, Johnston, Ron, Pratt, Geraldine, Watts, Michael J, and Whatmore, Sarah (2009) ,*the Dictionary of Human Geography, 5th Edition*, New York, John Wiley & Sons.
15. 22-Hipper, Kenneth (2003).*Smugglers all: Centuries of Norfolk Smuggling*, London: Larks Press.
16. 23-Merriman, D (2003). *Understanding, Measure, and Combat Tobacco Smuggling. Toolkit No.7*.World Bank.
17. 24-Okubo T. 2004. *The border effect in the Japanese market: A Gravity Model analysis*. *Journal of Japanese international Economies* 18. 1-11.
18. 25-Shneider, F. & Enste, D. (200). *Shadow economies: size, causes, and consequence*, *Journal of Economic Literature* 38.
19. 26-Tamura, Yuji (2010). *Migrant Smuggling*. *Journal of Public Economics* 94 (2010).
20. 27- loca, T, loca, Z, *intermodal transport and international flows of illicit substances: Geographical analysis of smuggled goods Italy*. *Journal of transport Geography*, April2017, 1-10.
21. 28- Jan, M, Louise, M (2018).*Food smuggling and trafficking: The key factors of influence*. *Trends in food science & Technology*.november2018, 132-138
22. 3. Arsalan Bad, Mohammad Reza, Babzadeh, Mahmood, Ahmadzadeh, Ronak (2014), *Estimation of the Index of Trafficking in Iran*, 1st International Conference on Economics, Management, Accounting and Social Sciences.
23. Dehkhoda, Ali Akbar (1339), *Dictionary*, Volume 38, Tehran.
24. Romina, Ibrahim (2013), *A Theoretical Explanation of Inbound Goods Traffic and its Management in Countries*, *Geopolitical Quarterly*, Vol. 10, No. 1.
25. Zahari, Mohammad, Karimzadeh, Hossein, Ali Pour, Khalid (1989), *Participatory Planning of Rural Development with Emphasis on Border Markets (Case Study: Sardasht County)*, *Regional Planning Quarterly*, Ninth Year, Successive Issue 35, Fall 1398, p. 120 -105.
26. Gholizadeh, Seyed Ebrahim, Aliipour, Abbas, Zoghi Barani, Kazem (2011), *Causes and Consequences of Smuggling in Iran after the Islamic Revolution*, *Law Enforcement Knowledge*, Volume 12, Number 4.
27. Kohanoshoshi, Sayed Hadi, Anabestani, Ali Akbar (2011), *Investigating the Relationship Between Border Distance and Income and Employment in Trafficking; Case Study of Khav and Mirabad-Marivan Sector*, *Urban and Regional Studies and Research*, Volume 15, Issue 15.
28. Kohanoshoshi, Sayed Hadi, Jalalian, Hamid (2013), *The Impact of Goods Smuggling on the Economy of Frontier Villages of Khav and Mirabad Districts of Marivan County*, *Geography and Development Quarterly*, Volume 11, Number 32.
29. Deflem, M., Henry-Turner, K (2001). *Smuggling*. In: Luckenbill, D., Peck, D.L. (Eds.), *Encyclopedia of Criminology and Deviant Behavior*. Brunner- Rutledge, Philadelphia, PA.

Research Paper

**An Analysis of Goods Smuggling and its Factors in the Villages of Saravan
Frontier County**

Hojjat Allah Sharafi¹: Assistant Professor, Faculty of Literature and Humanities University of Shahid Bahonar
Kerman, Kerman, Iran

Ali Shakoore: Professor, Faculty of Humanities, Islamic Azad University of Marvdasht, Marvdasht, Iran

Yasamin Dorazahi: MSc. in Land Use Planning, Faculty of Literature and Humanities, University of Shahid
Bahonar Kerman, Kerman, Iran

Received: 2019/10/12

pp: 75- 76

Accepted: 2019/12/26

Abstract

Smuggling goods is one of the major components of economic corruption. Basically, smuggled goods are imported from the border areas and then distributed throughout the country, making borders very important in this regard. One of the hallmarks of a healthy economy is the lack of low-level trafficking. One of the most important economic impacts of border towns is the occurrence of smuggling phenomena in different cities. Therefore, the purpose of this study is to analyze the smuggling goods and its effective factors in the border town of Saravan. According to the purpose of the research, the hypothesis is as follows: Weak economic structures seem to be the most important cause of smuggling in villages of the border town of Saravan. The method of research was descriptive-analytical, the data were collected through documentary, and library, field and questionnaire sources, and data were analyzed using SPSS software (one sample t-test and multivariate regression). The results of the single-sample t-test show that the economic, social, security and environmental development structures are in very poor condition in the rural areas under study in the border town of Saravan. Also, the results of multivariate regression show that economic index with 0.413 beta has the most effect on smuggling in border villages of Saravan, the security variable with the beta of 0.380 and the social index with the beta of 0.344 are in the second and third place and the environmental variable with the beta of 0.263 has the least impact on the smuggling of goods in villages of the border County of Saravan.

Keywords: Smuggling goods, Border Economics, Village, Border, Saravan County.

Extended Abstract

Introduction:

Smuggling is one of the most important components of economic corruption. It is a perverse and destructive phenomenon that is mainly smuggled out of the border areas and then distributed throughout the country. The most important challenge facing security in border regions is unemployment and dissatisfaction with economic activity. The economic development of countries requires economic security. The smuggling of goods endangers the economic security of a country and is one of the complex economic and social phenomena which is sometimes referred to as the hidden economy. Smuggling of goods damages the economic information system of countries and eliminates the possibility of planning for long-term growth. The phenomenon of smuggling of goods for various purposes has historically existed in inter-residential spaces. Saravan is one of the most sensitive and strategic border areas of the country, which is isolated and non-hazardous in nature due to lack of welfare and lack of incentives to live, high unemployment rate in the city, lack of industrial units and prolonged drought with very poor economy. Is. Also, due to its geographical location of 384km from

¹. Corresponding Author's: Email: hsharafi@uk.ac.ir, Tel: +989171332457

the common border with Pakistan, the economy of the city is directly and indirectly affected by the smuggling of goods. Therefore, the purpose of the present study is to analyze the smuggling of goods and its influencing factors in the villages of Saravan border town. According to the purpose of the research hypothesis is as follows: fragile economic structures seem to be the most important factor in the smuggling of goods in the border villages of Saravan.

Methodology:

This is a descriptive-analytical survey based on a survey method that uses a questionnaire. In the present study, the scale used is a 5-point Likert scale. Accordingly, social, economic, environmental and security indices have been used to identify the research subject and gain the necessary theoretical insight and extract the theoretical concepts related to the research subject. The main focus of the research in field studies is on survey method. The statistical population of this study was 5840 rural residents of 8 border villages (Kalatak, Kardegan, Haghabad, Murati, Accommodation, Kopec, Jakkan and Pecken) in Saravan city, which according to Morgan table was 361 people. The collected data were entered into SPSS software and statistical tests (one-sample T-test and multivariate regression) were used to analyze the data. The validity of the questionnaire was confirmed by experts and Cronbach's alpha coefficient was used to calculate the reliability of the items, which was calculated 0.749.

Findings:

According to the findings of a sample test on the components of economic index in the rural areas of the border town of Saravan, All the components have been accepted with significance level (0.00) which means that smuggling of goods has an impact on the economy of Saravan border village. Agricultural activities, especially date palms, as a complement to development if weather conditions, especially rainfall, are part of the economy and a sustainable source of frontier inhabitants and cross-border trade due to economic-security constraints and temporary closure of the border. The border economy has had the most positive effects on the border regions. According to the findings of Sample Tatch test regarding the components of social index in the villages of Saravan Frontier Township, all of the components have a significant level of significance (0.00) and have an impact on the social structures of Saravan Frontier Township villages. Among the factors examined, the two components of educated people in the Saravan frontier areas and the participation of frontier citizens in political affairs such as elections have had the most positive effects on social issues in the frontier areas and the deprivation of frontier areas and proximity to Pakistan and being the same language. (Baluchi language) has had the most negative impact on the social category of smuggling in the Saravan border region. According to the findings of the Sample TITEC test regarding the environmental index components in the villages of Saravan border town, all of the components with a significant level of less than (0.00) were acceptable and influenced the environmental development of the villages of Saravan border town. According to the findings of the Sample TITEC test regarding the security index components in Saravan border villages, all of the components with a significant level of less than (0.00) were accepted and affected the security of Saravan border village.

Conclusion:

The positive economic effects of trafficking on border towns and villages such as livelihoods, income and family welfare, as well as investment in other economic activities such as services, housing, etc., can be He said the phenomenon had a major role in boosting employment, reducing unemployment and the household economy of those areas and positively impacting the development of those areas. However, overall, job opportunities are lost throughout the country and the incentive to produce real is increased and attention is paid to the import substitution approach and other social and environmental sectors due to the introduction of cultural goods and plant pests. From informal sources can lead to many cultural and environmental consequences. The results of multivariate regression also show that economic index with 0.413 beta has the most effect on commodity trafficking in Saravan border villages and security variable with 0.380 beta and social index with 0.344 beta. It is ranked third and also the environmental variable with a beta of 263 has the least impact on the trafficking of goods in the rural areas of Saravan.